

האחד והגוף של הטרנס: קליניקה של סינטום¹

רביטל בקשי

הפרקטיקה הפסיכואנליטית עם טרנסקסואלים בקליניקה ובמוסד, מנתבת את מסלול המחקר שלי בסמינר 'המיתוסים בקליניקה והאחד'^{*}, דרך גלגוליו של הגוף בהוראה המאוחרת של לאקאן בדגש על מה שבין האחד לבין הגוף. היחס של סובייקט טרנס באנליזה בת מספר שנים אל גופן, והאופן שהוא מכונן אותו, משמשים לי כמשענת להמשגה.

המונח טרנס, מתייחס אל אי-הלימה בין המין הביולוגי לזהות המגדרית. במונחים של DSM⁵ טרנס זו הפרעה המכונה דיספוריה מגדרית, שמיוחסת למי שמינו הביולוגי אינו תואם לזהותו המגדרית, שמלווה בסבל קליני משמעותי הנובע מהסירוב לג'נדר. מילר, בראיון שהוא עורך עם אריק מרטי, מציין שדיספוריה מגדרית היא מושג רחב ביותר הלוכד יחדיו הן טרנסג'נדרים המזוהים עם נזילות מגדרית והן טרנסקסואלים שמקדשים את הבדל בין המינים. בקליניקה, הבדל זה אינו תמיד כ"כ חד.

טרנס וההבדל בין המינים: העמדה המינית הטרנסית לרוב מתוארת כניסיון לטשטש ולמחוק את ההבדל בין המינים. כעמדה של סירוב או דחייה של הגורל האנטומי. בין הפסיכואנליטיקאים הלאקאניאנים יש שמציעים לקרוא את העמדה המינית הקווירית, לרבות "טרנס", כ"מקלט החדש מפני הסירוס". להערכתם "על ידי בחירה שלא להזדהות עם ההבדל הקבוע באופן סמלי בין גבר לאישה, מסתתר הקוויר מפני הסירוס" (Shella L Cavanagh 2019).

באנליזה, מעיד אנליזנט, שנולד בגוף נקבי ומדבר בלשון זכר וחזותו בעיקרה גברית, על עמדתו ביחס להבדל בין המינים: "איך לדבר על הדבר הזה, על הגברי והנשי, זה נתקע, זה מחייב להתחלק לשניים ולריב. זה הרגיש כמו כישוף רע, חסימה כזו שמחייבת להתייחס כמו לשני כוחות, גבר מול אישה. מבחינתי זה לא גבר מול אישה אלא מגדר אל מול חוסר מגדר"

העמדה המינית מנוסחת על ידו כעמדה א-בינארית, על כך הוא אומר "זה לא העניין שלי לעבור מפה לשם". את "הניתוח העליון", (כריתת שדיים), עשה על מנת "להיות פחות אישה, לא כדי להפוך לגבר". על גבי הסירוב להבדל בין המינים, ועם סלידה מפורשת ממלחמה בין המינים, הוא מציע מיון מסוג אחר בו הוא מציב את המגדר אל מול אפשרות של העדר מגדר.

בדברים שפרסם ז'אק אלן מילר, לאחרונה (2021), תחת הכותרת '**ציות לטרנס**' הוא מצביע על כך ש"טרנסיים יוצרים, הפרעה, אי סדר. לא הפרעה במגדר, שהוא עניין מבלבל במהותו, אלא אי סדר, התכתשות, במלחמת המינים עתיקת היום".

"הטרנסקסואל מעביר/מייחס את המבואות הסתומים של ההבדל המיני הבלתי נמנע, אל עבר הדיסקורס של זכויות האדם המשתלב היטב בסדר הקפיטליסטי הנאו ליבראלי" (Shella L Cavanagh 2019). האוטופיה של העדר מגדר פועמת בלב לבן של תנועות פוליטיות טרנסיות המבקשות, למשל, למחוק מרישום הילודים ומתעודות הזהות את המין. השג פוליטי חוקתי חדש

¹ עבודת סיום במסגרת מסלול מחקר תשפ"א, 2020-2021

התקבל בימים אלו בישראל, על פיו נסללה האפשרות שרישום אבהות או אימהות לא יחפוף כהכרח בהתאמה למין הביולוגי של ההורה.

מילר מתייחס, באותו הטקסט, לצביון המיליטנטי שתנועות מהן אלו לובשות לעיתים, כמו אלו הפועלות לקידום התערבויות כירורגיות בלתי הפיכות אצל ילדים. הוא קובל על העמדה של טרנסים כי רק הם מורשים לדבר על הטרנס. מילר מעמיד עצמו כבובה דרכה הוא כמו מדבר בשם הטרנס: "האפיסטמולוגיה שלכם כמו הקליניקה, הן רק שאריות של אידאולוגיה מרוקנת שזמנה עבר, שמשקפת מבנים של שליטה פטריארכלית והטרנסקסואלית שפג תוקפם לנצח. אנו כבר לא האסירים, השבויים חסרי הגנה בפני "שלטון הידע" המגעיל שלכם. המילים שלנו אינן מיועדות להזין את התנגדויותיכם הביקורתיות. מה שאתם מכנים "הקליניקה" שלכם היא רק "גן חיות אנושי", התואם לאלו שבתקופת הקולוניות הציגו את אותם האנשים חסרי המזל שנלקחו מהם ללא רחמים, חייהם החופשיים והפראיים, הרבה יותר מתורבתים מאלה שלכם, כדי להופכם לזרים בארצם, ילידים, ולבסוף כחיות יריד".

הטרנס מתואר בימינו כגיבור של הזמנים החדשים בעקבות הפלתו את השלטון הפטריארכלי והסטריאוטיפים השנואים שלו, על מנת לפתוח בפני האנושות את הדרך הזוהרת של האוטונומיה של המגדר. הלא-טרנס, לעומת זאת, מופיע כטרנס מבויש, תחת עכבה, או נירוטי, השולל מתוך פחדנות, מוגות לב, טיפשות וטרנספוביה, את ההפיכה לטרנס המיועדת להיות היעוד של כל יצור אנושי. " (מילר, 2021)

טרנס והגוף:

בעוד שלרוב, מקובל ליחס את הטרנסג'נדר לשדה של המגדר, כעמדה החותרת תחת קיומו של ההבדל בין המינים, מלמדת הקליניקה, שבראש ובראשונה, הטרנסג'נדר היא עמדה מינית הנוגעת להתייחסות אל מה שהוא הגוף. אריק לוראן אומר "הטרנסים סובלים מאי ההתאמה של הגוף שלהם. הם אינם סובלים מהאמונה שהם שייכים למין האחר. (לוראן 2021)

"מעולם לא הרגשתי גבר שכלוא בגוף של אישה" אומר אותו אנליזנט על ההתנגדות שלו לשיח הרווח בקהילה הטרנסקסואלית. הוא אינו שותף לתחושה שנולד בגוף "הלא נכון". הוא מעיד שעבורו, אין דבר כזה גוף נכון. זו אשליה לחשוב שיש גוף שהוא מדויק ונכון, הגוף, הוא אומר, מייצר תמיד אי נחת.

האנליזה במקרה הנוכחי, הובילה אל המסקנה שמה שעל הפרק בטרנס זו האחרות של הגוף. כאשר הטרנסיות היא ניסיון לטפל בגוף כאחר. הדימוי הגופני האידאלי עבור סובייקט זה הוא גוף אנדרוגיני, ללא סימון של המין, "רציתי גוף נטול סימני מין משניים, אימג' לא ממוגדר". ז'אק-אלן מילר מציין, במחקר של לאקאן על המקרה של שרבר, שההתענגות של הגוף נמצאת ברמה של הדימוי. זה מה שקרא לאקאן 'התענגות טרנסקסואלית' בסכמה I. ההתענגות הטרנסקסואלית היא התענגות על הדימוי המסוים של גוף אידיאלי שנבנה בדלז'יה של שרבר. גוף דמיני זה הוא שעליו מתבססת ההתענגות הנרקיסטית של הסובייקט. הגוף ממוקם, אם כן, כדימוי וליתר דיוק כמקום בו חווים התענגות של דימוי מנוכר זה. כמובן, דימוי זה נתון לתזוזה/התקה של המסמן, או כמו שאומר ז'אק אלן מילר: "רק צללים והשתקפויות שנלקחו בבלט המונחים הסמליים" (סטיבנס, 2020)

המיניות נוגעת למסמן-להיות גבר ולהיות אישה, זה עניין של המסמן. האנליזנט אומר "הגוף כשלעצמו אין לו מגדר, המגדר הוא לא בתוך הגוף. המגדר הוא לא משהו שהוא חלק מהגוף, אלא משהו שהגוף נקלע אליו". על אף שהוא מניח שהמגדר אינו שוכן בגוף כשלעצמו, כמו יודע על כך שזו השפה היא זו שקובעת את העמדה המינית, זה על הגוף שהוא מבצע פעולות של רישום וחתך על מנת להיחלץ מהמיון הבינארי גבר-אישה.

במאמץ לחמוק מההבדל בין המינים, הטרנסקסואל מבלבל בין האיבר למסמן. עבור הטרנס זה באמצעות חפיפה בין המסמן לגוף, בין האיבר לפאלוס שמטפל הטרנס בגוף כאחר.

החפיפה בין המסמן לגוף, בין האיבר לפאלוס (בין הממשי לסמלי)

לאקאן בסמינר XIX מתייחס לבלבול של הטרנסקסואל בין האיבר לפאלוס כמסמן, לחפיפה בין המסמן ולגוף/לבשר: "בתנאים אלו, על מנת שתיווצר גישה אל המין האחר, יש לשלם מחיר אמיתי, בדיוק את זה של ההבדל הזעיר שעובר בטעות אל הממשי דרך התיווך של האיבר, בדיוק, בגלל שזה מפסיק להיתפס ככזה ובו בזמן חושף את מה שזה המשמעות של להיות איבר. האיבר הוא רק האמצעי/כלי לגישור של המשהו שכל כלי מקורקע בו. כלומר, העובדה שזה מסמן. אז, זה כמסמן שהטרנסקסואל אינו מעוניין בו יותר ולא כאיבר. ובכך הוא סובל מטעות, שהיא בהחלט טעות נפוצה. התשוקה של הטרנסקסואל היא השיגעון לרצות לשחרר את עצמו מהטעות הזו, מהטעות השכיחה הזו שאינה מבחינה בכך שהמסמן הוא ההנאה, ושהפאלוס הוא רק מסומן. הטרנסקסואל רוצה להיות מסומן כפאלוס באמצעות הדיסקורס המיני, שכפי שטענתי, הוא בלתי אפשרי. הוא עושה רק טעות אחת, שהיא לרצות לכפות על הדיסקורס המיני, שזה בלתי אפשרי, לחצות אל הממשי, לרצות לכפות את זה באמצעות הניתוח. (לאקאן 8.12.1971, סמינר XIX)"

"מגדר" אומר האנליזנט, זה "כוח אלים, כוח ממשטר, כישוף רע". "הרבה אנשים שהם בחווייה טרנסית עובדים את הגוף שלהם". "הם נאלצים להקריב קורבנות לכישוף, לעבוד אותו". הטרנס מנסה לקרב עד המקסימום את המסמן לגוף. כלומר, במובן מסוים הוא מנסה לשנות את האחרות של הגוף ואין זה שונה בעמדה הא-בינארית. שם, ההבדל המיני מבוטל מעצם העובדה שנושאים סימנים משניים של שני המינים בגוף.

בראיון שערך מילר עם אריק מרטי Eric Marty מחבר הספר Le sexe des Modernes: 'המין של המודרניים', הוא מציין "למרות ההתעלמות מההבדל המיני, אין באפשרותם לוותר/להתפשר על אי הקיום המבני של היחס המיני. הם מעבדים בתחבולות (את האין יחס מיני) שמתנקזות לאוטופיה של יחס מיני". כלומר, על אף הניסיון של הטרנס להתעלם מההבדל בין המינים, הוא לעולם יתקל באין יחס מיני, באי הקיום המבני של היחס המיני. המאמצים לבטל את ההבדל המיני בתחבולות שונות מתכנס תמיד אל אוטופיה של יחס.

שינוי השם ולשון הדיבור קדמו לאופרציות גופניות אותן אפשר לחשוב כמהלך של סירוס בממשי ובניית סינטום באמצעים של קעקועים ורישום של סימנים בבשר, התחמים אולי את הגוף ויוצרים דימוי מאוחד.

מבחינה אנליטית, העובדה הבסיסית היא שאת הגוף יש לנכס. "יש ערך של נבואה למה שלאקאן יכול היה לכתוב ב 1967 בנושא זה: ידרשו לאותו גוף ההפרזות הממשות ובאות של הכירורגיה שלנו כדי שתתפרץ העובדה, במובן המקובל של המילה, שהוא נתון לרשותנו רק בעשותנו אותו הביתור של עצמנו"(מילר, הביולוגיה, עמ 15)

על הכאבים שנותרו לאחר ניתוח עליון, אותו אנליזנט אומר שהם פסיכוסומטיים, לומר קושרים בין הסומה לפסיכה. במקרה הנוכחי השדיים, סמני מין משניים, הצומחים מן הגוף בשלב של ההתבגרות המינית, נכרתים ומותירים צלקת וכאב, כמו היה זה אקט של ביתור, של ברית מילה, של מוטילציה - הטלת מום, קיטוע של איבר, להעלאתו של הממשי לבחינת מסמן או סימן, למשלב הסמלי אל מה שהוא במעמד של -יש גוף.

לאדם יש גוף, אדם אינו גופו, זו היא נוסחה קבועה אצל לאקאן. זה נוגע למעמד של הגוף המדבר: הגוף אינו כפוף ל "היות" אלא ל "יש". זהו הדגש המפתיע כ"כ שלאקאן שם על הנוסחה "לאדם יש גוף" המתגלמת בחוק האנגלי תחת הנוסחה "הביאס קורפוס". בג'ויס והסינטום, לאקאן מרבה לכתוב כי "לאדם יש גוף" בהתייחסות אל הדואליזם הקרטזיאני וההישענות עליו. זהו דואליזם של הידע והגוף. שאלת ההוויה עבור האדם מתעוררת מצד הידע, בעוד שהגוף הוא מצדו של היש". (מילר, הביולוגיה עמ 19)

לאקאן בסמינר על הסינטום, 23: פרק 10- תת פרק 3 : הכתיבה של האגו: "זה נחוץ שאתם תתפסו במדויק את מה שאמרתי לכם בקשר ליחס של האדם לגוף שלו, שתלוי לחלוטין בזה שהאדם אומר שיש לו את הגוף שלו. הגוף שלו, להגיד שלו, משמע שהוא שייך לו, כמו רהיט. כמובן אין לזה כל קשר למה שיאפשר להגדיר באופן הדוק את הסובייקט שהוא רק מוגדר באופן נכון מזה שהוא מיוצג ע"י מסמן אחד עבור מסמן אחר." זו הזהות הזו שיכולה להיות בין הרהיט שיש לאדם לבין היותו סובייקט של הדיבור.

האנליזנט יודע ש"במישור של הגוף אי אפשר להיחלץ מזה בכלל, זה לא קיים. זה המקום שאני הכי סובל, מכך שאי אפשר לנצח את זה". הוא מוסיף ואומר:

"הגוף נופל בין הפרשנות של האחר לתפיסה (שלי) את עצמי"

בדרך של ניתוח וקעקועים מרובים הוא עושה כמו "סימפטומיזציה של הממשי". באמצעותם נוצרת כמו חפיפה בין המסמן לגוף. למרות ניסיון חפיפה זה בין המסמן לגוף, כמו הניתוח, ההורמונים והקעקועים, בהם מתגלמת החפיפה בין המסמן לבשר במלואה, למרות זה האחרות אינה ניתנת לביטול, הניסיון ליצור אותה חפיפה על מנת לשבור את האחרות של הגוף, מוביל לכך שהאחרות מופיעה בסבל ובסימפטומים שעלולים לעיתים אף לדחוף להתאבדות ולזנות.

בין המבט של האחרים, בין הפרוש, לבין התפיסה שלו את עצמו- הגוף נופל. הניסיון הזה כושל, לא ניתן לבטל את האחרות בין המסמן לבשר/לגוף. האחרות ממשיכה. ההתנסות של האנליזנט שהגוף נופל, מצביעה על הכשל של הניסיון לחבר בין המסמן לבין הגוף.

הטרנסקסואל עושה סינטום בנוסח של הסינטום הפסיכוטי, הוא מחפש משהו שייתן קונסיסטנטיות לאגו שלו, אולי בניסיון לקבוע את הטרנסיות כזהות. מילר, בקורס לאקאן האחרון, אומר "האחד של הגוף היא העקביות הבלעדית של ההווייה המדברת" (מילר 17 ינואר 2007)

בסמינר הסינטום, 23 לאקאן, פרק 6: "במקום בו יש קשר/יחס (בין המינים), זה במידה שיש סינטום- במקום שבו המין האחר מוחזק ע"י סינטום. הסינטום במדויק הוא המין שאיליו אני לא שייך". המין השני ממלא את המקום של הסינטום, כך שהאישה היא הסנטום של הגבר ובשביל האישה הגבר הוא בגדר הראבאז', החורבן.

הסינטום הוא אותו הדבר שבעצם מהווה פתרון לעמדה המינית, ליחס של הסובייקט למיניות. הוא תוצר של קשירה בין הגוף הסימלי הדמיוני והממשי. הוא מהווה תשובה, ובתור תשובה הוא מספק יציבות לסובייקט. בטרנסג'נדריות, על גבי הדחייה של ההבדל בין המינים או האנדרוגניות, המין האחר אינו יכול לשמש כסינטום. הניסיון ליצור חפיפה בין המסמן לבין הגוף, הבשר, הוא זה החותר לממלא עבור הטרנס את מקום הסינטום. יש לציין שהקשירה היוצרת את הסינטום, לוכדת באופן כללי את הגרעין הממשי של ההתענגות, את ה'יש מן האחד' שבבסיס פעולת החיזור, האחד של הקיום. בטרנסג'נדריות הניסיון ליצירת סינטום פועל אולי כסימיל סנטום מאחר שאינו משיג תמיד את היציבות הנפשית הרצויה.

מה שלקאן מכנה "יש מן האחד", זה הוא האחד של הקיום, של המסמן אחד כולו לבדו, בלי משמעות, כלומר בלי השניים - ולכן אין שום יחס מיני, אין שניים. זה ממקם את הגוף בסדרה של שלוש טענות (אישורים/אפרמציות): 1. "Yadl'Un" כלומר יש מן האחד. 2. אין יחס מיני; 3. ויש את הגוף. מילר אומר את זה כך: "הגוף מופיע כאן בתור האחר של המסמן, וזה מה שרמז לאקאן באומרו שהאחר הוא הגוף. " לפני כן, האחר של המסמן היה האחר של האמת, זו המשמעות של המטאפורה האבהית. עכשיו האחר של המסמן, ללא משמעות, הוא הגוף. הממשי של ההתענגות הוא החיבור של האחד והגוף." (סטיבנס, 2020)

1. סטיבנס אלכסנדר. הגוף בפסיכואנליזה, 2020
2. סטיבנס אלכסנדר. רשמים גופניים של הלשון. ארגומנט לכנס 2020
3. מילר ז'אק אלן, ציות לטרנס, 2021
4. מילר ז'אק אלן, הלאקאן האחרון ביותר, 2007
5. מילר ז'אק אלן, הביולוגיה הלאקאניאנית ואירועי הגוף 99-1998
6. מילר ז'אק אלן, האחד לבדו לחלוטין 2011
7. מילר ז'אק אלן, 2021, ראיון שקיים עם אריק מרטי "The Sex of Moderns" ב Lacanian - Review Online
8. ז'.לאקאן, "הרצאה בג'נבה על הסימפטום 1985
9. ז'.לאקאן, הסינטום, סמינר XXIII, 1976
10. ז'.לאקאן סמינר XIX, 1971
11. אריק לוראן 2021 –טרנס [Lacan Quotidien](#)
12. Transgender Psychoanalysis. Shella L Cavanagh 2019